

Rendhagyó könyvbemutató

Két okból gyűltünk itt össze. Az első, hogy bemutassuk az elkészült magyar–román, román–magyar matematika-szótárt, a második, melyről azonban előbb szólnék, hogy a szótár megjelenése alkalomból köszönthessük Orbán Béla tanár urat, aki munkatársai és volt tanítványai örömeire és közösségünk hasznára rendületlen munkabírással dolgozik, ír, lektorál és tanít annak ellenére is, hogy az utóbbi években nem jár, nem járhat be naponta az egyetem Farkas utcai épületébe. Divatos manapság az *életbosszúig tartó tanulásról* és az *életen át való olvasásról* beszélni. Nos, a Tanár úrról elmondhatjuk, hogy e két cselekvés mellett egy harmadikat is sikerrel gyakorol, az *életen át való tanítást*. Ez a tanítás azonban már nem a fehér és színes krétával teleírt, le- és felhúzzható fekete tábla előtt történik, ahogy tette ezt a múlt század ötvenes éveitől a diákjai által *Kicsi Geó*ként becézett tanár – a mai tanítás szinte észrevétlen, közoktatási és egyetemi jegyzetek lektorálásával, fordítói és szerkesztői munkával, szakcikkek írásával köthető egybe. Ha szerkesztőként jellemezném mindezt a munkát, akkor a pontos, egyértelmű és szakszerű megfogalmazás mellett a magyar nyelv tiszteletét és szeretetét kellene kiemelnem, ennél azonban sokkal fontosabb megemlíteni a bármely tanárember számára nélkülözhetetlen tulajdonságokat: a példamutató munkaszeretetet és munkabírást, valamint a derűt és szerénységet, mellyel munkáját végzi. Egyetemi tanári munkájának értékelésére nem vállalkozhatom, megteszik ezt a jelenlevő tanítványai és munkatársai, ám számomra mindennél többet mond az, hogy olyan tanítványok és kollégák jöttek el nagy örömmel, akik az elmúlt évtizedekben maguk is az erdélyi oktatás kiemelkedő személyiségeivé váltak.

És most néhány szóban a szótárról, főként arról, miért éreztük fontosnak a szótár készítését (szándékosan nem használtam az *elkészítés* szót). Kisebbségi helyzetben élő és dolgozó tanárember számára kevés fontosabb és örömtelibb feladat adódik, mint az anyanyelv ápolása, hibátlan művelése. Különösen fontos ez, amikor a tanár a táblára ír, tankönyvet vagy vizsgatételt fordít, saját szöveget fogalmaz és ad tanítványai kezébe. A tanár szavai, a tankönyv mondatai mind megmaradnak a diák emlékezetében, így a hibásan tanult fogalmak továbbélnek a nyelvben. Különösen veszélyes ez a tanító- és tanárképzés esetén, hisz a diákból pedagógussá váló szakemberek láncreakcióhoz hasonló módon adják tovább a hibás szakterminust, a magyartalan megfogalmazást. 1990 előtt a tankönyvek s egyetemi jegyzetek szerkesztése

tapasztalt, jól képzett, a nyelvet és szaktárgyat ismerő fordítók, szerkesztők, korrektorok munkája révén jutott el az iskolákba, egyetemekre. Akkoriban hihetetlennek tűnt mindaz, ami ma egyre inkább mindennapi jelenséggé válik: nyelvileg igénytelen, helyesírási és fogalmazási hibákkal teli tankönyvek jutnak el az iskolába, és teszik nehezebbé a diákok amúgy sem könnyű életét. Számos esetben olvashattunk arról, hogy a vizsgatételek fordítása megoldhatatlanná tette a feladatokat, a tankönyvekben afféle szaknyelvi megújítási szándékot sejtethünk, amikor *éles szögéről* olvashatunk, vicces megfogalmazásnak tűnik a matematikakönyvekben az *egyel* (1-el), és egyre kevesebb számtantanár tudja, hogy miért írják egybe a koordinátatengelyt, és külön a koordináta-rendszert. Nem könnyű annak a magyarországi tanárnak a feladata sem, aki erdélyi magyar tankönyvet olvas, és fordítva, számos magyarországi kifejezés hat idegen szóként a hazai tanárember számára. Egy nyelvünk és azon belül egy szaknyelvünk van, annak ismerete és szabatos használata pedig egyaránt kötelező a katedrára lépő és a tankönyvírásra, fordításra vállalkozó számára. Ebben szerettünk volna segítséget nyújtani, amikor a szóanyag magyarországi és hazai tankönyvekből való gyűjtéséhez fogtunk, és megkezdtük az összegyűlt kifejezések szótárba rendezését. Megkezdtük e munkát, ám be nem fejeztük, és most azzal a szándékkal bocsátjuk az önök rendelkezésére, hogy legyenek bírálói, társszerzői munkánknak, javaslataikkal tegyék tökéletesebbé a szótárakat.

A matematika-szótár egy sorozat kezdetét is jelenti, a magyar és román oktatási szaknyelvi szótárak készítésének, kiadásának kezdetét, reményeink szerint rövidesen használhatóvá válik a földrajzi, fizikai, biológiai, történelmi, informatikai szakszótár is, ezek közül több háromnyelvű, angol–magyar–román szótárként kerül kiadásra.

A szerzőt, Orbán Tanár urat pedig szabatos matematikai megfogalmazásban arra kérjük: *bővítsé értelmezési tartományát* a lehető legnagyobbra, hogy még hosszú ideig végezhesse közösségünk számára hasznos munkáját.

Székely Győző

